

Sygn. akt. 347/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, Wydział XV Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSO Weronika Klawonn

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Florian

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2016 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko (...) Sp. z o.o. Sp. k. w G.

o ochronę praw autorskich

I. zasądza od pozwanego (...)Sp. z o.o. Sp. k. w G. na rzecz powoda P. K. kwotę 12.000 zł (dwanaście tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami 5 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego (...) Sp. z o.o. Sp. k. w G. na rzecz powoda P. K. kwotę 6217 zł (sześć tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego (...)Sp. z o.o. Sp. k. w G. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 1539 zł (tysiąc pięćset trzydzieści dziewięć złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych

UZASADNIENIE

1. **Stanowisko stron**

1.1. **Stanowisko powoda.**

1.1.1. **Żądanie**

Powód P. K. domagał się zasądzenia od pozwanego (...)Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w G. zapłaty kwoty 12.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

1.1.2. **Podstawa faktyczna żądania powoda**

Strony zawarły umowę wydawniczą, której przedmiotem było dostarczenie pozwanemu utworu. Za napisanie i dostarczenie utworu oraz przeniesienie prawa wydania utworu w zakresie ustalonym w umowie pozwany zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia. Powód napisał i dostarczył pozwanemu zamówione dzieło. Przez cały okres trwania procesu twórczego pozwany był na bieżąco informowany o postępach oraz propozycjach powoda dotyczących dzieła, a powód aktywnie i pozytywnie reagował na sugestie pozwanego. Po przekazaniu utworu, pozwany oświadczył, że rezygnuje z wydania utworu i odstępuje od zawartej umowy. Pozwany błędnie zinterpretował zapis umowy, wywodząc

z niej prawo do odstąpienia od umowy. Mimo, jak się wydaje stwierdzenia wad dzieła, pozwany nie zażądał ich usunięcia wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin. Pozwany nie miał postawy do stwierdzenia z góry, że rzekome wady nie dadzą się usunąć albo, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w odpowiednim czasie. Powód bezskutecznie wzywał pozwanego do zapłaty wynagrodzenia.

1.2. Stanowisko pozwanego

1.2.1. Pozwany (...) Sp. z o. o. sp. k. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

1.2.2. Pozwany zaprzeczył, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy. Powód otrzymał od pozwanego dwa egzemplarze podpisanej przez pozwanego umowy wraz z prośbą o odesłanie jednego z nich. Powód nie odesłał podpisanego przez siebie egzemplarza. Skoro zgodnie z treścią umowy, przeniesienie majątkowych praw autorskich wymagało dla swej ważności formy pisemnej, wobec niedostarczenia pozwanemu pisemnego oświadczenia powoda w tym zakresie, do zawarcia umowy między stronami nie doszło.

Brak jest podstaw do wypłaty powodowi wynagrodzenia, gdyż przesłane przez niego opracowanie nie miało charakteru autorskiego, nie jest utworem. Opracowanie stworzone przez powoda stanowi jedynie proste przepisanie zapisów ustawy i nie zawiera autorskich treści.

Pozwany nie miał możliwości weryfikacji postępów pracy powoda przed ostatecznym oddaniem opracowania w dniu 21 września 2010 r.. Powód nie przysyłał do wydawnictwa projektu, układu treści, fragmentów, czy rozdziałów.

Przeniesienie praw autorskich na wydawcę miało nastąpić nie w wyniku samego tylko oświadczenia autora, ale także złożenia przez wydawcę oświadczenia o przyjęciu dzieła. Wobec oświadczenia pozwanego o nieprzyjęciu dzieła, na pozwanego nie przeszły prawa autorskie do niego.

Warunkiem wydania publikacji przez pozwanego jest złożenie przez autora prawdziwego oświadczenia o jego oryginalności oraz nowości (brak uprzednich wydań). Tymczasem pozwany ustalił, że już po zawezwaniu pozwanego do próby ugodowej, fragmenty książki przesłanej pozwanemu zostały przez powoda opublikowane w Internecie, a następnie wydane w innym wydawnictwie.

2. Podstawa faktyczna wyroku

2.1. W odpowiedzi na potrzeby klientów, (...) Sp. z o.o. w G. zdecydował o wydaniu praktycznego poradnika dla przedsiębiorców i urzędników z zakresu kontroli podatkowo- skarbowej. A. O., redaktor merytoryczny w pozwanym wydawnictwie była odpowiedzialna za poszukiwania autora, który podejmie się stworzenia utworu we wskazanym wyżej zakresie.

(dowód: zeznania A. O.: 2015.03.27; 00:05:07, 00:07:20, 00:08:38)

2.2. W czerwcu 2010 r. A. O., za pośrednictwem Internetu nawiązała kontakt z P. K. i zaproponowała współpracę przy stworzeniu publikacji. W drodze korespondencji mailowej A. O. uzgodniła z powodem warunki współpracy, przedstawiła powodowi ramową koncepcję utworu, wskazując, iż ma to być praktyczny poradnik z zakresu kontroli podatkowo- skarbowej, zilustrowany przykładami, skierowany do przedsiębiorców i urzędników. Opracowanie miało ujmować procedury podatkowe z praktycznego punktu widzenia. Powód zaproponował zawarcie w poradniku także komentarza do nowelizacji ustawy o kontroli skarbowej, co zostało zaaprobowane przez Wydawnictwo. Strony ostatecznie zdecydowały, iż wynagrodzenie zostanie wypłacone w jednej racie na rachunek bankowy powoda, miesiąc po otrzymaniu utworu z drukarni. Na prośbę A. O., P. K. wysłał do Wydawnictwa konspekt poradnika zawierający spis treści. Pozwana spółka zaakceptowała zarys przedstawiony przez pozwanego.

(dowód zeznania A. O. 2015.03.27 00:15:21; 00:25:22, 00:28:54; przesłuchanie P. K. 2015.03.27 01:10:00; 01:12:33; 01:15:01; 01:25:05)

2.3. Mając na uwadze poczynione ustalenia, A. O. w uzgodnieniu z dyrektorem merytorycznym opracowała treść umowy, której dwa podpisane przez wydawcę w imieniu pozwanej spółki egzemplarze zostały doręczone P. K. drogą pocztową w dniu 16 lipca 2010 r..

(dowód: zeznania A. O. 2015.03.27 00:30:49; 00:32:41; przesłuchanie P. K. 2015.03.27 01:17:15; korespondencja mailowa k. 14)

2.4. Zgodnie z treścią umowy, jej przedmiotem było napisanie opracowania pod roboczym tytułem „Kontrola podatkowo- skarbowa” o objętości nie mniejszej niż 7 arkuszy i nie większej niż 12 arkuszy. Termin realizacji zamówionego utworu został wyznaczony na dzień 2 sierpnia 2010 r. Praca miała zawierać aktualizacje zapewniające zgodność utworu z obowiązującym prawem (§ 1 ust. 1 umowy). Umowa zawierała oświadczenie autora, iż jest wyłącznym twórcą utworu oraz że utwór nie jest wydany, ani przeznaczony do wydania u innego wydawcy, a także że nie będzie zawierał zapożyczeń z innego dzieła mogących naruszać prawa autorskie osób trzecich (§ 1 ust. 3 umowy). Wydawca był zobowiązany w ciągu dwóch tygodni od daty złożenia utworu zawiadomić autora utworu o jego przyjęciu lub nieprzyjęciu albo o konieczności wprowadzenia do utworu zmian, a niedoręczenie takiego zawiadomienia oznaczało przyjęcie utworu bez zastrzeżeń (§ 1 ust. 3 umowy). W umowie, zawarte zostało oświadczenie autora utworu, iż przenosi na wydawcę wyłączne, niczym nieograniczone autorskie prawa majątkowe do korzystania i rozporządzania utworem w całości i we fragmentach, przez czas nieograniczony, na polach eksploatacji określonych w art. 50 Prawa autorskiego (§ 2 ust. 1 umowy).. Za napisanie o dostarczenie utworu oraz przeniesienie prawa wydania utworu w zakresie ustalonym w umowie wydawca zobowiązał się do zapłaty autorowi wynagrodzenia w wysokości 1.000 zł za jeden arkusz wydawniczy o objętości 14.000 znaków (§ 3 ust. 1 umowy).

(dowód: umowa wydawnicza k. 8-9)

2.5. Powód podpisał jeden z przysłanych egzemplarzy umowy, lecz nie odesłał go do Wydawnictwa, telefonicznie informując o tym fakcie A. O.. W praktyce Wydawnictwa nie domagano się odesłania umowy do czasu przyjęcia tekstu i przekazania go do dalszych prac redakcyjnych. Dopiero w momencie rozpoczęcia prac wydawnictwa nad tekstem A. O. zwraca się do autorów o nadesłanie umowy.

(dowód: umowa wydawnicza k. 9; zeznania A. O. 2015.03.27 00:32:41; zeznania A. P. 2015.03.27 01:42:42; przesłuchanie P. K. 2015.03.27 01:19:54)

2.6. W toku pracy nad poradnikiem A. O. miała stały kontakt telefoniczny z powodem, była informowana o kolejnych etapach prac, a także wynikłych opóźnieniach. Powód w toku pracy przekazywał swoje uwagi na temat koncepcji merytorycznej pracy, uwzględniał sugestie pozwanej w zakresie konstrukcji poradnika. P. K. oczekiwał od pozwanej wskazówek m.in. w odniesieniu do tytułu poradnika. Nikt z ramienia pozwanej nie zwracał się do powoda o przekazanie fragmentów poradnika, choć w praktyce wydawnictwa takie sytuacje miały wcześniej miejsce.

(dowód: korespondencja mailowa k. 13, 14; zeznania A. O. 2015.03.27 00:57:26)

2.7. P. K. przekazał pozwanej pracę w dniu 21 września 2010 r.

(bezsporne)

2.8. A. O. nie była zadowolona z dzieła powoda, brakowało jej w pracy komentarza autorskiego. Jej zdanie podzielili pozostali członkowie redakcji. W piśmie z dnia 24 września 2010 r. A. O. poinformowała powoda o odstąpieniu od łączącej strony umowy wydawniczej. Jako przyczynę rezygnacji z wydania poradnika napisanego przez powoda wskazano na brak cech kompendium utworu, które zawierałoby wyczerpujące omówienie poszczególne zagadnień. Poradnik, wbrew oczekiwaniom wydawcy zawiera chronologiczne przedstawienie treści przepisów, bez dodatkowych komentarzy wyjaśniających.

W odpowiedzi, P. K. wezwał pozwaną spółkę do wypłaty wynagrodzenia na wskazany numer konta za napisanie, dostarczenie oraz przeniesienie prawa wydania utworu „(...)”. Pozwana odmówiła wypłaty wynagrodzenia.

(dowód: pismo A. O. k. 10; pismo P. K. k. 11, pismo k. 12)

2.9. Dzieło powoda stanowi praktyczny poradnik z zakresu zagadnień dotyczących kontroli podatkowo-skarbowej zaadresowany do przedsiębiorców oraz osób zajmujących się zawodowo obsługą finansowo- podatkową przedsiębiorców. Utwór nie zawiera znaczących powtórzeń z wcześniejszej publikacji powoda pt. „(...)”, wydanej przez wydawnictwo (...) w K. w 2009 r. Powtórzenia, w przeważającej części dotyczą pojęć ustawowych i definicji. Poradnik nie jest ilustrowany przykładami.

(dowód: opinia biegłego z zakresu doradztwa podatkowego- kontroli podatkowej i skarbowej k. 494-501; „(...)wyd. (...), K. 2009 k. 262; utwór P. K. przesłany pozwanej k. 88- 177)

3. Ocena dowodów

3.1. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zaoferowanego przez strony niniejszego postępowania, zeznań świadków, przesłuchania powoda oraz opinii biegłego z zakresu doradztwa podatkowego- kontroli podatkowej i skarbowej. Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.).

3.2. Dokumenty prywatne, które stanowią dowód tego, że osoba która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.) pozwoliły sądowi ustalić przebieg pracy nad utworem oraz udział stron w jego kształtowaniu. Wiarygodność wydruków korespondencji mailowej, nie została zakwestionowana przez stronę pozwaną, nie budziła również wątpliwości Sądu i w rezultacie dokumenty te stanowiły pełnowartościowy materiał dowodowy w niniejszej sprawie. Na załączonym do pozwu dokumencie umowy wydawniczej widnieją podpisy obu stron. Ich autentyczność nie była kwestionowana. Przedmiot sporu stanowił natomiast o ocena skuteczności (ważności zawarcia umowy) w kontekście nie odesłania jej egzemplarza przez powoda pozwanemu. Rozstrzygnięcie tej kwestii nastąpi w dalszej części uzasadnienia.

3.3. W toku postępowania Sąd na wniosek powoda dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu doradztwa podatkowego- kontroli podatkowej i skarbowej. Sąd uznał, że ocena tego, czy dzieło powoda spełnia funkcje poradnika (kompedium) kierowanego do określonych adresatów (obsługi księgowo-finansowej przedsiębiorstw oraz urzędników kontroli skarbowej) wymaga wiadomości specjalnych, zaś doświadczenia własne Sądu z literaturą prawniczą nie są wystarczające dla dokonania takiej oceny.

Sąd uznał wnioski opinii za rzetelne, poparte wnikliwą analizą dzieła powoda, zarówno będącego przedmiotem niniejszego postępowania, jak i wcześniejszej publikacji. Opinia pozwoliła ustalić, że utwór stworzony przez powoda jest kompendium zawierającym podstawowe zagadnienia z zakresu kontroli podatkowo- skarbowej. Wiedza biegłego z zakresu, który obejmuje zagadnienia zawarte w utworze powoda pozwoliły ocenić Sądowi, czy poradnik jest praktyczny z punktu widzenia działalności przedsiębiorców i osób zajmujących się zawodowo obsługą finansowo- podatkową przedsiębiorców.

3.4. Sąd, w przeważającej mierze uznał za wiarygodne zeznania A. O., redaktora merytorycznego w pozwanej spółce. Świadek zrelacjonowała okoliczności nawiązania współpracy z powodem, opisała cel publikacji, jaki przyjęło wydawnictwo oraz przedstawiła koncepcję utworu, jaka została przekazana powodowi. Zeznania świadka pozwoliły również poczynić ustalenia w zakresie okoliczności dotyczących zawarcia umowy pomiędzy stronami, momentu przesłania dokumentów do powoda oraz praktyki funkcjonującej w pozwanej spółce dotyczącej zawierania umów z autorami. Twierdzenia A. O. znajdują odzwierciedlenie w dowodach przedstawionych przez powoda, a także w treści jego przesłuchania oraz w pewnym zakresie także w zeznaniach prezesa zarządu pozwanej spółki (...). Sąd nie brał pod uwagę opinii świadka A. O. dotyczącej kwestii skutecznego zawarcia umowy, gdyż w gestii Sądu pozostawała ocena, czy działania podejmowane przez strony świadczyły o związaniu stron umową, co zostało ustalone w oparciu

o całokształt materiału dowodowego. Podobnie, Sąd nie brał również pod uwagę opinii A. O. na temat tego, czy praca powoda stanowiła utwór. O tym, czy dane dzieło stanowi utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych decyduje bowiem nie wola stron, ale konkretny stan faktyczny, który podlegał ocenie Sądu.

3.5. Sąd, przy ustalaniu stanu faktycznego w mniejszym zakresie opierał się na zeznaniach A. P.. Nie kwestionując wiarygodności zeznań świadka, wskazać należy, iż nie dokonywał on wyboru autora poradnika i nie był uczestnikiem rozmów z powodem. Zeznania A. P. pozwoliły zweryfikować wiarygodność zeznań A. O. na temat praktyki przy zawieraniu umów przez pozwaną. Świadek wskazał, że w praktyce Wydawnictwo nie domaga się odesłania egzemplarza umowy podpisanego przez autora do czasu przekazania tekstu utworu.

3.6. Sąd nie znalazł podstaw, by podważyć wiarygodność zeznań powoda P. K.. Podawane przez niego okoliczności nawiązania współpracy z pozwaną spółką, zawarcia umowy oraz ustalenia jej przedmiotu korespondują z zeznaniami A. O., A. P., jak też znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym o charakterze dokumentarnym. Z zeznań powoda wyraźnie wynika, że przedmiotem umowy było stworzenie praktycznego poradnika zakresu kontroli podatkowo-skarbowej, którego adresatem mieli być przedsiębiorcy i urzędnicy. Twierdzenia te potwierdzają zeznania A. O., która w ten sam sposób określiła charakter utworu zleconego powodowi.

4. Ocena prawna

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się w istocie do ustalenia, czy pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy wydawniczej i przeniesienia na pozwaną majątkowych praw autorskich oraz czy powód spełnił świadczenie będące przedmiotem umowy, a w konsekwencji, czy żądanie przez niego wynagrodzenia jest zasadne.

Ustalenia w zakresie zawarcia umowy pomiędzy stronami pozwolą przejść do dalszych rozważań.

4.1. Zawarcie umowy

W ocenie Sądu, pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy wydawniczej, na mocy której powód przeniósł na pozwaną majątkowe prawa autorskie do przekazanego utworu.

Zgodnie z treścią art. 53 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Dla zachowania formy pisemnej czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. W aktach sprawy znajduje się egzemplarz umowy podpisany przez obie strony. Jednakże stronie pozwanej nie przesłano podpisanego egzemplarza umowy.

Oceniając skutki prawnej takiej sytuacji należy mieć na uwadze, że zasadniczo, wymóg zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności w prawie autorskim (jak szereg innych regulacji tej ustawy) służy ochronie autora, jako słabszej stronie czynności prawnej. Wydawca jest, co do zasady, stroną ekonomicznie silniejszą. Na taki cel regulacji wskazywała także stosowana u pozwanego praktyka. Jak wynika z dokonanych przez Sąd ustaleń, sam egzemplarz pisemnej umowy potrzebny był pozwanemu nie tyle do nawiązania współpracy z autorem, lecz do tego, aby zabezpieczyć się przed zarzutami autora co do naruszenia jego praw już w momencie skierowania dzieła do dalszych prac redakcyjnych.

Powód otrzymał podpisane przez wydawcę egzemplarze umowy. Po tym fakcie przystąpił do pisania utworu. W tej sytuacji (mając na uwadze cel regulacji, jakim jest ochrona autora) na drugi plan schodzi kwestia tego, czy powód poinformował pozwaną o podpisaniu umowy przez oddaniem dzieła. Pozwany był informowany o tym, że powód pracuje nad utworem. Pozwany natomiast, oczekiwał dostarczenia podpisanej umowy dopiero w końcowej fazie współpracy, to jest po otrzymaniu tekstu, celem podjęcia dalszych prac redakcyjnych. Niezależnie od powyższych

okoliczności, wskazać należy, że pozwana działała ze świadomością związania stron umową, w przeciwnym bowiem razie nie miała by podstaw, by formułować oświadczenie o odstąpieniu od umowy.

Te okoliczności wskazują na to, że pozwany wiedział o tym, że umowa została podpisana i jest wiążąca dla obu stron. Zarzuty co do niezachowania formy ad solemnitatem pojawiły się dopiero w toku niniejszego procesu.

4.2. Przeniesienie praw autorskich

Zgodnie z treścią art. 64 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych umowa zobowiązująca do przeniesienia autorskich praw majątkowych przenosi na nabywcę, z chwilą przyjęcia utworu, prawo do wyłącznego korzystania z utworu na określonym w umowie polu eksploatacji, chyba że postanowiono w niej inaczej.

Umowa przenosząca autorskie prawa majątkowe jest umową co do zasady o skutku zobowiązującym. Taki charakter ma z pewnością ta umowa, gdy dotyczy utworów przyszłych tj. jest takich które nie istnieją w momencie jej zawierania. Autor zobowiązany jest do przeniesienia na nabywcę majątkowych praw autorskich, a skutek rozporządzający w postaci przejścia prawa do wyłącznego korzystania z utworu powstaje po dostarczeniu utworu przez autora i jego przyjęciu przez nabywcę. Oświadczenie o przyjęciu utworu jest czynnością prawną jednostronną i zawiera w sobie stwierdzenie zgodności dzieła z umową. Strony mogą oznaczyć w umowie termin do przyjęcia dzieła, względnie uzgodnić inny moment przejścia na nabywcę majątkowych praw autorskich niż przyjęcie utworu. Ostateczne przeniesienie autorskich praw majątkowych następuje z chwilą przyjęcia utworu bez zastrzeżeń.

W umowie zawartej pomiędzy stronami, część zobowiązująca, o której mowa była powyżej została zawarta w § 2 ust. 2, w której P. K. przeniósł na wydawcę autorskie prawa majątkowe do korzystania i rozporządzania utworem w całości i we fragmentach, przez czas nieograniczony, na polach eksploatacji określonych w art. 50 Prawa autorskiego. Sąd nie podziela stanowiska powoda co do tego, że już w momencie zwarcia umowy doszło do przeniesienia praw autorskich, co skutkowałoby obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia.

Strony natomiast określili w umowie termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu utworu. Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu utworu, strony określili w § 1 ust. 5 umowy. Wynika z niego, że wydawca jest zobowiązany zawiadomić autora utworu w ciągu dwóch tygodni od daty złożenia utworu o jego przyjęciu lub nieprzyjęciu albo o konieczności wprowadzenia zmian. Niedoręczenie takiego zawiadomienia uważa się za przyjęcie utworu bez zastrzeżeń.

Z treści umowy (§3 pkt 1.) wynika również, że ustalone przez strony wynagrodzenie należy się autorowi za napisanie, dostarczenie utworu oraz przeniesienie prawa do wydania utworu, a zatem dotyczy skutku rozporządzającego umowy o przeniesienie majątkowych praw autorskich, o którym mowa była powyżej.

4.3. Przyjęcie utworu

Procedura przyjęcia utworu określona została w art. 55 Prawa autorskiego. Przepis ten określa konsekwencje dostarczenia przez twórcę utworu zawierającego usterki i wady prawne. Usterki utworu powodują, iż nie jest on zgodny z przedmiotem umowy.

Artykuł 55 ust. 1 Prawa autorskiego stanowi, że jeżeli zamówiony utwór ma usterki, zamawiający może wyznaczyć twórcy odpowiedni termin do ich usunięcia, a po jego bezskutecznym upływie może od umowy odstąpić lub żądać odpowiedniego obniżenia umówionego wynagrodzenia, chyba że usterki są wynikiem okoliczności, za które twórca nie ponosi odpowiedzialności. Stosując jedynie posiłkowo poglądy dotyczące "wady fizycznej" rzeczy, w doktrynie przyjęto, że "usterką" utworu jest sytuacja, gdy:

- 1) utwór nie ma właściwości, o których istnieniu twórca zapewniał kontrahenta umowy;
- 2) utwór wykazuje cechę (lub nie posiada cechy) powodującą zmniejszenie jego wartości lub użyteczności ze względu na cel oznaczony w umowie lub wynikający z okoliczności jej zawarcia albo - w braku powyższych - ze zwyczajnego przeznaczenia tego rodzaju utworu;

3) utwór jest niekompletny.

Nie można przy tym za usterkę uznać dostarczenia innego dzieła, niż zamówionego, gdyż w tym wypadku dochodzi do niewykonania umowy. W takiej sytuacji, twórcy nie należy się wynagrodzenie w ogóle. Nie można również mówić o usterce utworu, gdy nie podoba się on zamawiającemu, nie odpowiada jego nieokreślonym subiektywnym oczekiwaniom lub nie zapewnia potencjału sprzedaży spodziewanego przez nabywcę (por. E. Ferenc-Szydełko (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz. Warszawa 2014) .

Przedstawioną wyżej koncepcję usterki w odniesieniu do utworu należy uzupełnić o stwierdzenie, że usterki w rozumieniu art. 55 Prawa autorskiego stanowią konkretne braki, niezgodność utworu z umową, a także z jego charakterem i przeznaczeniem. Przy czym zaznaczyć należy, że braki te należy odnosić do konkretnej umowy i jej celu.

Podsumowując, należało zatem zbadać, czy praca dostarczona przez P. K. pozwanej jest utworem w rozumieniu Prawa autorskiego i praw pokrewnych, czy odpowiada przedmiotowi umowy zawartej pomiędzy stronami, czy też jest utworem, którego Wydawnictwo w ogóle nie zamawiało, i dalej, czy utwór zawierał usterki uprawniające do odstąpienia od umowy (tj. taki których nie dało się usunąć).

4.4. *Utwór P. K.*

Zgodnie z art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

Warunkiem uznania określonego świadczenia intelektualnego za „utwór” jest samodzielne stworzenie określonego bytu materialnego utrwalonego w jakikolwiek sposób. Aby wytwór niematerialny można było uznać za „utwór” musi on stanowić rezultat pracy człowieka (przejaw działalności twórczej, kreatywnej) oraz mieć indywidualny charakter. Ważną cechą „utworu” jest jego oryginalność, która polega na stworzeniu subiektywnie nowego wytworu intelektu, czyli czegoś niepowtarzalnego, czegoś, co nie było poprzednio znane w takiej samej postaci.

W wyroku z 25.1.2006 r. (I CK 281/05 OSNC 2006, Nr 11, poz. 186) Sąd Najwyższy zauważył: "utworem może być nawet kompilacja wykorzystująca dane powszechnie dostępne pod warunkiem, że ich wybór, segregacja, sposób przedstawienia ma znamiona oryginalności".

Zdaniem Sądu, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, praca powoda jest przejawem twórczej działalności, którą cechuje oryginalność i niepowtarzalność. P. K. w swojej pracy omawia przepisy dotyczące zagadnień, których ustawowa regulacja może budzić wątpliwości podatników. Powód usystematyzował informacje na temat procedur kontrolnych, których mogą się spodziewać podatnicy, omówił schemat działania kontroli podatkowej, postępowania pokontrolnego, postępowania podatkowego, jak i czynności sprawdzających oraz kontroli krzyżowych. Przepisy w utworze nie są prezentowane chronologicznie, lecz według założonego spisu treści. Chronologia występuje wewnątrz poszczególnych zagadnień. Zdaniem Sądu, powód w sposób kreatywny, oryginalny dokonał wyboru i selekcji przepisów z zakresu kontroli podatkowo- skarbowej, a następnie dokonał ich omówienia w założonym przez siebie porządku.

Oceniając, czy utwór przekazany pozwanej był utworem zamówionym, należało w pierwszej kolejności dokonać analizy ustaleń poczynionych przez strony przy zawieraniu umowy w zakresie jej przedmiotu. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Wydawnictwo zamierzało wydać praktyczny poradnik na temat kontroli podatkowo- skarbowej. Cel publikacji, jaki przyjęło wydawnictwo podyktował sposób doboru autora. A. O. wskazywała bowiem, że zdecydowała się powierzyć napisanie poradnika P. K., gdyż zajmował się on problematyką kontroli podatkowo- skarbowej w praktyce, prowadził także szkolenia z tego zakresu. Z zeznań A. O., jak i P. K. wynika, iż adresatem poradnika mieli być przedsiębiorcy i urzędnicy. Przyjęcie takiego kręgu odbiorców zdeterminowało w istocie charakter pracy powoda. Poradnik ze swej istoty miał zawierać informacje z określonej dziedziny (por. definicję słowa „poradnik” w: Słownik języka polskiego PWN red. Rafał Łąkowski, Warszawa 1979 r.) i być przede wszystkim

praktyczny. Mając przy tym na uwadze ilość znaków, jaką mógł użyć autor, praca musiała stanowić w istocie pewnego rodzaju kompendium na temat kontroli podatkowo- skarbowej, zawierającym zatem podstawowe wiadomości z tej dziedziny, dzieło podręczne (por. definicję słowa kompendium w :Słownik języka polskiego PWN red. Rafał Łąkowski, Warszawa 1979 r.).

Z korespondencji mailowej wynika, że powód w toku prac przedstawiał pozwanej, koncepcję merytoryczną, która w jego mniemaniu odpowiadała celowi publikacji i uzyskał aprobatę. Poza tym, informował A. O. o tym, że w swojej pracy przedstawi instrumenty, jakie przysługują podatnikom w procedurze kontroli, starając się ująć tą problematykę w możliwie najbardziej zrozumiały sposób. Działania podejmowane przez powoda w celu realizacji umowy, w tym przede wszystkim spis treści przesłany pozwanej oraz propozycje tytułów pracy wskazują, w jaki sposób powód interpretował postanowienia umowy w zakresie jej przedmiotu. Pozwanej było zatem wiadomo już w toku pracy, że powód zamierza przybliżyć odbiorcy poradnika w możliwie jasny i prosty sposób informacje na temat procedur kontrolnych, jakich mogą spodziewać się podatnicy.

Treść wiadomości e-mail świadczy także o tym, że A. O. miała realny wpływ na kształt pracy powoda. Po pierwsze, pozostawała w stałym kontakcie mailowym i telefonicznym z P. K.. Po drugie, w praktyce pozwana zwracała się do twórców o udostępnienie fragmentów dzieła przed jego ostatecznym oddaniem, co umożliwiało kontrolę zawartości merytorycznej utworu. Powód był otwarty na sugestie ze strony pozwanej, przesłał do wydawnictwa projekty tytułów publikacji, oczekując wskazówek i wytycznych A. O.. Na polecenie pozwanej, zmienił tytuły poszczególnych części pracy. Zakres omawianych w pracy zagadnień był znany pozwanej. Zdaniem Sądu, skoro pozwana miała wątpliwości odnośnie właściwego zrozumienia przez powoda merytorycznej zawartości poradnika mogła się upewnić, czy właściwy efekt zostanie osiągnięty i zwrócić się o fragment pracy, aby sprawdzić, czy spełnia jej oczekiwania. Głównym zarzutem pozwanej, który został także wskazany w piśmie informującym powoda o nieprzyjęciu utworu była zbyt mała ilość treści pochodzącej od autora w porównaniu z zakresem cytowanych przepisów. Nawet jeśli uznać, że twierdzenia pozwanej w tym zakresie są zasadne, to usterka tego rodzaju ma charakter usuwalny. Pozwana mogła wezwać powoda, do szerszego omówienia procedur kontrolnych w miejsce cytowanych przepisów.

Należy nadto podkreślić, że dla stwierdzenia istnienia usterki nie wystarczy okoliczność, że utwór nie zapewni zakładanego sukcesu handlowego. Powód zobowiązał się jedynie do stworzenia utworu, którego ogólna koncepcja została pomiędzy stronami określona w toku rozmów i doprecyzowana na późniejszym etapie. W ramach wytycznych Wydawnictwa powód stworzył utwór, który odpowiadał przedmiotowi umowy. Odpowiedzialności za zbyt ogólne określenie merytorycznej zawartości kompendium nie może ponosić autor, w sytuacji, gdy na bieżąco konsultował się w sprawie dzieła z wydawcą. Kwestie związane z późniejszą sprzedażą publikacji leżały w gestii Wydawnictwa, które jako profesjonalny podmiot jest odpowiedzialne za sukces wydawniczy utworu. W ocenie Sądu, to wydawnictwo, a nie autor powinno baczyć, czy praca będzie odpowiadała potrzebom klientów. Powód podjął się, zgodnie z ustaleniami stron napisania praktycznego poradnika dla przedsiębiorców, lecz nie gwarantował pozwanej sukcesu handlowego związanego z publikacją.

Za niezasadny należy uznać zarzut pozwanej, że utwór powoda zawiera znaczące powtórzenia z wcześniejszej publikacji autorstwa powoda pt. „(...)” wydanej przez wydawnictwo (...) w 2009 r. Powtórzenia, które dotyczą obu prac powoda stanowią prawie wyłącznie ustawowe pojęcia i definicje. W ocenie Sądu, skoro powód zajmuje się stosunkowo wąską dziedziną, jaką jest kontrola podatkowo- skarbowe, nie sposób uniknąć powtórzeń w zakresie przepisów ustawy, czy też definicji koniecznych dla przedstawienia zagadnień związanych z procedurą kontroli.

Zasadny okazał się zarzut pozwanej co do tego, że w utworze nie zawarto przykładów. W ocenie Sądu ten brak mógł zostać naprawiony poprzez żądanie wprowadzenia zmian.

Zdaniem Sądu, analiza ustaleń stron, a także treść samej umowy oraz pracy przedłożonej przez powoda prowadzą do wniosku, że powód był zobowiązany do stworzenia praktycznego kompendium z zakresu kontroli podatkowo- skarbowej adresowanego do przedsiębiorców i taki charakter ma dzieło powoda. Praca, która została przekazana pozwanej stanowiła przedmiot umowy zawartej pomiędzy stronami. Z materiału dowodowego nie wynika, by powód

w miejsce zamówionego utworu dostarczył dzieło zupełnie inne od będącego przedmiotem umowy.. Pozwana nie wyczerpała również możliwości uprzedniego wezwania powoda do usunięcia ewentualnych usterek dzieła(np. w zakresie dotyczącym zilustrowania określonych zagadnień perzykaldami. Powyższe rzutuje na ocenę skuteczności dokonanego odstąpienia od wiążącej strony umowy, prowadząc do wniosku, iż było ono nieuprawnione i nie znajdowało oparcia w treści art. 55 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Wydawnictwo nie mogło odmówić przyjęcia utworu, w sytuacji gdy odpowiadał on warunkom umowy.

Zgodnie z treścią art. 43 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jeżeli z umowy nie wynika, że przeniesienie autorskich praw majątkowych lub udzielenie licencji nastąpiło nieodpłatnie, twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż powodowi należy się wynagrodzenie określone w umowie i na podstawie art. 43 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.000 zł.

4.5. **Odsetki**

Powód domagał się odsetek od dnia wniesienia powództwa.

Z treści umowy wynika, że honorarium miało zostać zapłacone w terminie miesiąca od otrzymania utworu z drukarni lub w ciągu siedmiu dni po otrzymaniu faktury VAT.

Utwór nie został skierowany do drukarni z uwagi na wadliwą (jak ustalono w niniejszym postępowaniu) odmowę przyjęcia utworu. Należy uznać, że w zakresie określenia terminu wymagalności świadczenia jako uzależnionego jedynie od działań wydawcy (dłużnika) umowa jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z właściwością stosunku prawnego. Termin wymagalności świadczenia może być określony w umowie datą lub jako uzależniony od innego zdarzenia. Jednakże wystąpienie tego zdarzenia nie może być uzależnione jedynie od woli dłużnika. Natura stosunku obligacyjnego, którego treścią jest świadczenie pieniężne (a także inne świadczenie) nie może stawiać wierzyciela w takiej sytuacji, że nie ma od wpływu na powstanie wymagalności swego świadczenia (art. 353¹ k.c.).

Strony przewidziały także, że termin zapłaty wynagrodzenia liczony może być także od wystawienia faktury VAT przez powoda, a powód takiej faktury nie wystawił. Zdaniem Sądu jednak w świetle deklarowanej przez pozwanego odmowy zapłaty wynagrodzenia i złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy nie można oczekiwać od powoda, że wystawi fakturę VAT. Ponadto z treści umowy wynika, że obowiązek wystawienia tego dokumentu zależy od tego, czy powód w ogóle ma obowiązek wystawienia faktury w świetle przepisów prawa podatkowego.

Sąd uznał, że z wyżej wskazanych względów zobowiązanie pozwanego należy traktować jako bezterminowe w rozumieniu art. 455 k.c.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. uznając, że pierwszym dniem, od którego należy liczyć odsetki jest następujący po doręczeniu odpisu pozwu. Mając powyższe na uwadze, powództwo w zakresie dalej idących odsetek należało oddalić na podstawie art. 481 § 1 k.c. a contrario.

5. **Koszty**

5.1. O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Powód w całości wygrał sprawę, a zatem pozwany obowiązany jest, wobec wniosku zawartego w pozwie, zwrócić powodowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw, na które składała się: opłata od pozwu (600 zł), zaliczka na poczet opinii biegłego (2000 zł), koszty zastępstwa procesowego (2400 zł. za I Instancję oraz 1200 zł. za instancję odwoławczą) oraz opłata od pełnomocnictwa (17 zł). Mając powyższe na uwadze, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.017 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

5.2. W toku procesu, Sąd dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego, którego wynagrodzenie wyniosło 3539 zł. Wobec uiszczenia przez powoda zaliczki w kwocie 2000 zł, nieuiszczonych kosztów sądowych pozostało do zapłaty 1539 zł. Stosownie do treści art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Mając na uwadze fakt, że pozwany przegrał proces w całości, Sąd na podstawie wyżej przywołanego przepisu nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 1539 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.